

कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण कायदा, 2005

विभागांची व्यवस्था

धडा I

प्राथमिक

विभाग

1. लहान शीर्षक, विस्तार आणि प्रारंभ.
2. व्याख्या.

प्रकरण दुसरा

घरगुती हिंसा

3. घरगुती हिंसाचाराची व्याख्या.

प्रकरण तिसरा

संरक्षण अधिकारी, सेवा प्रदाते, इ.चे अधिकार आणि कर्तव्ये .

4. संरक्षण अधिकाऱ्याला माहिती देणे आणि माहिती देणाऱ्याचे दायित्व वगळणे.
5. पोलीस अधिकारी, सेवा पुरवठादार आणि दंडाधिकारी यांची कर्तव्ये.
6. निवारा गृहांची कर्तव्ये.
7. वैद्यकीय सुविधांची कर्तव्ये.
8. संरक्षण अधिकाऱ्यांची नियुक्ती.
9. संरक्षण अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये आणि कार्ये.
10. सेवा प्रदाते.
11. शासनाची कर्तव्ये.

प्रकरण IV

मदतीचे आदेश प्राप्त करण्याची प्रक्रिया

12. मॅजिस्ट्रेटचा अर्ज.
13. सूचना सेवा.
14. समुपदेशन.
15. कल्याण तज्ञाची मदत.
16. कॅमेऱ्यात होणारी कार्यवाही .
17. सामायिक कुटुंबात राहण्याचा अधिकार.
18. संरक्षण आदेश.
19. निवास आदेश.
20. आर्थिक सवलती.
21. कोठडीचे आदेश.
22. भरपाईचे आदेश.
23. अंतरिम आणि माजी आदेश मंजूर करण्याचा अधिकार.
24. न्यायालयाला आदेशाच्या प्रती मोफत देणे.
25. ऑर्डरचा कालावधी.
26. इतर खटल्यांमध्ये आणि कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये दिलासा.
27. अधिकार क्षेत्र.
28. प्रक्रिया.

विभाग

29. अपील.

प्रकरण V

विविध

30. संरक्षण अधिकारी आणि सेवा पुरवठादारांचे सदस्य लोकसेवक असतील.
31. प्रतिवादीकडून संरक्षण आदेशाचे उल्लंघन केल्याबद्दल दंड.
32. संज्ञान आणि पुरावा.
33. संरक्षण अधिकार्यांनी कर्तव्य न बजावल्यास दंड.
34. संरक्षण अधिकार्याने केलेल्या गुन्ह्याची दखल.
35. सद्भावनेने केलेल्या कारवाईचे संरक्षण.
36. इतर कोणत्याही कायद्याचा अवमान करू नका.
37. नियम बनविण्याचा केंद्र सरकारचा अधिकार.

कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण कायदा, 2005

कायदा क्र. 2005 च्या 43

[१३ सप्टेंबर २००५.]

कुटुंबात होणाऱ्या कोणत्याही प्रकारच्या हिंसाचाराला बळी पडणाऱ्या आणि त्यांच्याशी निगडित किंवा आनुषंगिक स्वरूपाच्या घटनेने दिलेल्या महिलांच्या अधिकारांचे अधिक प्रभावी संरक्षण प्रदान करणारा कायदा.

भारतीय प्रजासत्ताकाच्या छप्पनव्या वर्षी संसदेने तो खालीलप्रमाणे लागू केला:-

धडा I

प्राथमिक

1. लघु शीर्षक, विस्तार आणि प्रारंभ.—(1) या कायद्याला महिलांचे संरक्षण असे म्हटले जाऊ शकते. घरगुती हिंसाचार कायदा, 2005 पासून.

(२) जम्मू आणि काश्मीर राज्य वगळता संपूर्ण भारतामध्ये त्याचा विस्तार आहे.

(३) ते केंद्र सरकारच्या अधिसूचनेद्वारे 1 तारखेपासून अंमलात येईल अधिकृत राजपत्र, नियुक्ती.

2. व्याख्या.— या कायद्यात, संदर्भानुसार आवश्यक नसल्यास,—

(अ) "पीडित व्यक्ती" म्हणजे कोणतीही महिला जी प्रतिवादीसोबत घरगुती संबंधात आहे किंवा आहे आणि जिने प्रतिवादीकडून घरगुती हिंसाचाराचे कोणतेही कृत्य केल्याचा आरोप केला आहे; (b) "मुल" म्हणजे अठरा वर्षाखालील कोणतीही व्यक्ती आणि त्यात दत्तक घेतलेले, सावत्र किंवा पाळलेले मूल समाविष्ट आहे;

(c) "भरपाई आदेश" म्हणजे कलम 22 नुसार मंजूर केलेला आदेश; (d) "कस्टडी ऑर्डर" म्हणजे कलम 21 नुसार मंजूर केलेला आदेश; (ई) "घरगुती घटना अहवाल" म्हणजे पीडित व्यक्तीकडून घरगुती हिंसाचाराची तक्रार मिळाल्यावर विहित नमुन्यात तयार केलेला अहवाल; (f) "घरगुती संबंध" म्हणजे दोन व्यक्तींमधले नाते, जे कोणत्याही वेळी, सामायिक कुटुंबात एकत्र राहतात, जेव्हा ते एकोप्याने, विवाहाने किंवा विवाहाच्या स्वरूपातील नातेसंबंधाद्वारे संबंधित असतात, दत्तक घेणे किंवा कुटुंबातील सदस्य संयुक्त कुटुंब म्हणून एकत्र राहतात;

(g) "घरगुती हिंसा" चा अर्थ कलम 3 मध्ये त्याला नेमून दिलेला समान आहे;

(h) हुंडा प्रतिबंधाच्या कलम २ मध्ये "हुंडा" चा अर्थ तोच असेल

कायदा, 1961 (1961 चा 28);

(i) "दंडाधिकारी" म्हणजे प्रथम श्रेणीचा न्यायदंडाधिकारी, किंवा जसे असेल, महानगर दंडाधिकारी, ज्या भागात पीडित व्यक्ती तात्पुरती राहते किंवा अन्यथा किंवा प्रतिवादी राहतो किंवा कौटुंबिक हिंसाचार घडल्याचा आरोप आहे त्या भागात फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 (2 ऑफ 1974) अंतर्गत अधिकार क्षेत्राचा वापर करतो;

(j) "वैद्यकीय सुविधा" म्हणजे अशी सुविधा जी राज्य सरकारने अधिसूचित केली असेल अ या कायद्याच्या उद्देशांसाठी वैद्यकीय सुविधा;

(k) "मौद्रिक सवलत" म्हणजे नुकसान भरपाई जो दंडाधिकारी पीडित व्यक्तीला, या कायद्यांतर्गत कोणताही दिलासा मागणाऱ्या अर्जाच्या सुनावणीदरम्यान कोणत्याही टप्प्यावर, झालेल्या खर्चाची आणि त्यामुळे झालेल्या नुकसानाची पूर्तता करण्यासाठी प्रतिवादीला देण्याचे आदेश देऊ शकेल. घरगुती हिंसाचाराचा परिणाम म्हणून पीडित व्यक्ती;

(l) "सूचना" म्हणजे अधिकृत राजपत्रात प्रकाशित केलेली अधिसूचना आणि अभिव्यक्ती "अधिसूचित" याचा अर्थ त्यानुसार केला जाईल;

(m) "निर्धारित" म्हणजे या कायद्यांतर्गत केलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले;

1. 26 ऑक्टोबर 2006, अधिसूचना क्रमांक SO 1776(E), दिनांक 17 ऑक्टोबर 2006 द्वारे, पहा भारताचे राजपत्र, असाधारण, भाग II, से. 3(ii).

(n) "संरक्षण अधिकारी" म्हणजे कलम 8 च्या पोटकलम (1) अंतर्गत राज्य सरकारने नियुक्त केलेला अधिकारी ;

(o) "संरक्षण आदेश" म्हणजे कलम 18 नुसार केलेला आदेश;

(p) "निवास आदेश" म्हणजे कलम 19 च्या पोट-कलम (1) नुसार मंजूर केलेला आदेश ;

(q) "प्रतिवादी" म्हणजे कोणतीही प्रौढ पुरुष व्यक्ती जी घरगुती संबंधात आहे, किंवा आहे पीडित व्यक्तीसोबत आणि ज्याच्या विरोधात पीडित व्यक्तीने या अंतर्गत कोणतीही मदत मागितली आहे कायदा:

परंतु, वैवाहिक स्वरूपातील नातेसंबंधात राहणारी व्यथित पत्नी किंवा स्त्री देखील पतीच्या नातेवाईक किंवा पुरुष जोडीदाराविरुद्ध तक्रार दाखल करू शकते;

(r) "सेवा प्रदाता" म्हणजे कलम 10 च्या उप-कलम (1) अंतर्गत नोंदणीकृत संस्था ;

(s) "सामायिक कुटुंब" म्हणजे एक कुटुंब जिथे पीडित व्यक्ती राहतात किंवा कोणत्याही टप्प्यावर एकट्याने किंवा प्रतिवादीसह घरगुती संबंधात राहतो आणि अशा घराचा समावेश होतो पीडित व्यक्ती आणि प्रतिवादी यांच्या मालकीची किंवा भाडेकरूची संयुक्तपणे मालकीची किंवा भाडेकरूची, ज्याच्या संदर्भात पीडित व्यक्ती किंवा प्रतिवादी किंवा दोघांनाही संयुक्तपणे किंवा एकट्याने कोणतेही अधिकार, शीर्षक, व्याज किंवा इक्विटी आहे आणि त्यात समाविष्ट आहे. असे कुटुंब जे संयुक्त कुटुंबातील असू शकते ज्याचा प्रतिसादकर्ता सदस्य आहे, प्रतिवादी किंवा पीडित व्यक्तीला सामायिक कुटुंबात कोणतेही अधिकार, शीर्षक किंवा स्वारस्य आहे की नाही याची पर्वा न करता;

(t) "आश्रय गृह" म्हणजे राज्य सरकारद्वारे अधिसूचित केले जाईल असे कोणतेही निवारा गृह या कायद्याच्या उद्देशांसाठी हेल्टर होम.

प्रकरण दुसरा

घरगुती हिंसा

3. कौटुंबिक हिंसाचाराची व्याख्या.— या कायद्याच्या उद्देशाने, प्रतिवादीचे कोणतेही कृत्य, वगळणे किंवा कमिशन किंवा वर्तन हे कौटुंबिक हिंसाचाराचे स्वरूप असेल तर-

(अ) मानसिक किंवा आरोग्य, सुरक्षितता, जीवन, अवयव किंवा कल्याण यांना हानी पोहोचवते किंवा दुखापत करते किंवा धोक्यात आणते शारीरिक, पीडित व्यक्तीचे किंवा तसे करण्याची प्रवृत्ती आणि यात शारीरिक शोषण, लैंगिक अत्याचार, शाब्दिक आणि भावनिक अत्याचार आणि आर्थिक अत्याचार यांचा समावेश होतो; किंवा

(ब) पीडित व्यक्तीला किंवा तिच्यावर जबरदस्ती करण्याच्या हेतूने तिला त्रास देणे, इजा करणे, दुखापत करणे किंवा धोक्यात आणणे हुंडा किंवा इतर मालमत्ता किंवा मौल्यवान सुरक्षेची कोणतीही बेकायदेशीर मागणी पूर्ण करण्यासाठी तिच्याशी संबंधित इतर व्यक्ती; किंवा

(c) खंड (a) किंवा खंड (b) मध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही वर्तनाद्वारे पीडित व्यक्तीला किंवा तिच्याशी संबंधित कोणत्याही व्यक्तीला धमकावण्याचा प्रभाव आहे ; किंवा

(d) अन्यथा दुखापत झालेल्या व्यक्तीला शारीरिक किंवा मानसिक इजा पोहोचते किंवा हानी पोहोचवते.

स्पष्टीकरण I.— या विभागाच्या उद्देशांसाठी,—

(i) "शारीरिक अत्याचार" म्हणजे शारीरिक वेदना, हानी, किंवा जीवन, अवयव किंवा आरोग्यास धोका निर्माण करणे किंवा पीडित व्यक्तीचे आरोग्य किंवा विकास बिघडवणे अशा स्वरूपाचे कोणतेही कृत्य किंवा आचरण. व्यक्ती आणि प्राणघातक हल्ला, गुन्हेगारी धमकी आणि गुन्हेगारी शक्ती यांचा समावेश आहे;

(ii) "लैंगिक अत्याचार" मध्ये लैंगिक स्वभावाचे कोणतेही वर्तन समाविष्ट आहे जे गैरवर्तन करते, अपमानित करते, अपमान करते किंवा अन्यथा स्त्रीच्या प्रतिष्ठेचे उल्लंघन करते;

(iii) "शाब्दिक आणि भावनिक गैरवर्तन" मध्ये समाविष्ट आहे-

(अ) अपमान, उपहास, अपमान, नावाने हाक मारणे आणि अपमान करणे किंवा विशेषतः उपहास करणे मूल किंवा पुरुष नसणे; आणि

(b) पीडित व्यक्ती ज्या व्यक्तीमध्ये आहे अशा कोणत्याही व्यक्तीला शारीरिक वेदना देण्यासाठी वारंवार धमक्या देणे स्वारस्य

(iv) "आर्थिक गैरवर्तन" मध्ये समाविष्ट आहे-

(अ) सर्व किंवा कोणत्याही आर्थिक किंवा आर्थिक संसाधनांपासून वंचित राहणे ज्याचा पीडित व्यक्ती कोणत्याही कायदानुसार किंवा प्रथेनुसार हक्कदार आहे मग तो न्यायालयाच्या आदेशानुसार देय असेल किंवा अन्यथा किंवा ज्याचा समावेश पीडित व्यक्तीला आवश्यक आहे, परंतु मर्यादित नाही

पीडित व्यक्ती आणि तिच्या मुलांसाठी घराच्या गरजा, जर असेल तर, स्त्रीधन, मालमत्ता, पीडित व्यक्तीच्या संयुक्त किंवा स्वतंत्रपणे मालकीचे, सामायिक घराच्या होल्डशी संबंधित भाड्याचे पैसे आणि देखभाल;

(ब) घरगुती परिणामांची विल्हेवाट लावणे, जंगम किंवा अचल, मौल्यवान वस्तू, शेअर्स, सिव्क्युरिटीज, बॉण्ड्स आणि यासारखी किंवा इतर मालमत्ता ज्यात पीडित व्यक्तीचे हित आहे किंवा घरगुती नातेसंबंधाच्या आधारे वापरण्यास पात्र आहे किंवा ज्याची पीडित व्यक्ती किंवा तिच्या मुलांना किंवा तिच्या स्त्रीधन किंवा पीडित व्यक्तीने संयुक्तपणे किंवा स्वतंत्रपणे धारण केलेली कोणतीही मालमत्ता आवश्यक असू शकते ; आणि

(c) सामायिक कुटुंबात प्रवेशासह घरगुती नातेसंबंधामुळे पीडित व्यक्ती वापरण्यास किंवा उपभोग घेण्यास पात्र असलेल्या संसाधने किंवा सुविधांमध्ये सतत प्रवेश करण्यास मनाई किंवा निर्बंध.

स्पष्टीकरण II.—या कलमांतर्गत प्रतिवादीचे कोणतेही कृत्य, वगळणे, कमिशन किंवा वर्तन हे "घरगुती हिंसा" बनते की नाही हे निर्धारित करण्याच्या हेतूने, प्रकरणातील एकूण तथ्ये आणि परिस्थिती विचारात घेतली जाईल.

प्रकरण तिसरा

संरक्षण अधिकारी, सेवा प्रदाते, इ.चे अधिकार आणि कर्तव्ये.

4. संरक्षण अधिकाऱ्याला माहिती आणि माहिती देणाऱ्याचे दायित्व वगळणे.—(१) कोणतीही व्यक्ती . घरगुती हिंसाचाराचे कृत्य झाले आहे, किंवा होत आहे किंवा होण्याची शक्यता आहे असा विश्वास ठेवण्याचे कारण ज्यांच्याकडे आहे, तो संबंधित संरक्षण अधिकाऱ्याला त्याबद्दल माहिती देऊ शकतो.

(२) सद्भावनेने दिल्याबद्दल कोणत्याही व्यक्तीकडून कोणतेही दायित्व, दिवाणी किंवा फौजदारी, खर्च केले जाणार नाही उप-कलम (1) च्या उद्देशाने माहिती .

5. पोलीस अधिकारी, सेवा पुरवठादार आणि दंडाधिकारी यांची कर्तव्ये.—एक पोलीस अधिकारी, संरक्षण कौटुंबिक हिंसाचाराची तक्रार प्राप्त झालेला अधिकारी, सेवा प्रदाता किंवा दंडाधिकारी ज्यांना कौटुंबिक हिंसाचाराच्या घटनेच्या ठिकाणी उपस्थित असेल किंवा कौटुंबिक हिंसाचाराची घटना त्याच्याकडे नोंदवली जाईल तेव्हा पीडित व्यक्तीला कळवावे-

(अ) संरक्षण आदेश, आर्थिक मदतीचा आदेश, कोठडीचा आदेश, निवास आदेश, नुकसानभरपाईचा आदेश किंवा या कायद्यांतर्गत अशा एकापेक्षा जास्त आदेशांद्वारे आराम मिळविण्यासाठी अर्ज करण्याचा तिचा अधिकार;

(b) सेवा प्रदात्यांच्या सेवांच्या उपलब्धतेबद्दल;

(c) संरक्षण अधिकाऱ्यांच्या सेवांच्या उपलब्धतेबद्दल;

(d) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 (1987 चा 39) अंतर्गत मोफत कायदेशीर सेवा मिळवण्याचा तिचा अधिकार;

(e) भारतीय दंड संहितेच्या कलम 498A अंतर्गत तक्रार दाखल करण्याचा तिचा अधिकार (1860 चा 45), कुठेही संबंधित:

परंतु, या कायद्यातील कोणत्याही गोष्टीचा पोलीस अधिकाऱ्याला दिलासा देणारा अर्थ लावला जाणार नाही दखलपात्र गुन्हा केल्याबद्दल माहिती मिळाल्यावर कायदानुसार पुढे जाण्याच्या त्याच्या कर्तव्यापासून.

6. निवारणगृहांची कर्तव्ये.— एखादी पीडित व्यक्ती किंवा तिच्या वतीने संरक्षण अधिकारी किंवा सेवा प्रदात्याने निवारणगृहाच्या प्रभारी व्यक्तीला तिला आश्रय देण्याची विनंती केली, तर अशा निवारा गृहाचा प्रभारी व्यक्ती त्यांना आश्रय देईल. निवारणगृहातील पीडित व्यक्ती.

7. वैद्यकीय सुविधांची कर्तव्ये.—जर एखादी पीडित व्यक्ती किंवा तिच्या वतीने संरक्षण अधिकारी किंवा सेवा प्रदाता वैद्यकीय सुविधेच्या प्रभारी व्यक्तीला तिला कोणतीही वैद्यकीय मदत देण्याची विनंती करतो, अशा वैद्यकीय सुविधेचा प्रभारी व्यक्ती वैद्यकीय सुविधेत पीडित व्यक्तीला वैद्यकीय मदत प्रदान करेल.

8. संरक्षण अधिकाऱ्यांची नियुक्ती.—(1) राज्य सरकार, अधिसूचनेद्वारे, प्रत्येक जिल्ह्यात आवश्यक वाटेल इतक्या संख्येने संरक्षण अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करेल आणि संरक्षण अधिकारी ज्या क्षेत्रामध्ये किंवा अधिकारांचा वापर करील ते क्षेत्र किंवा क्षेत्र देखील सूचित करेल. आणि या कायद्याद्वारे किंवा त्याच्या अंतर्गत प्रदान केलेली कर्तव्ये पार पाडतील.

(२) संरक्षण अधिकारी शक्य तितक्या महिला असतील आणि त्यांच्याकडे अशी पात्रता असेल आणि विहित केल्याप्रमाणे अनुभव.

(३) संरक्षण अधिकारी आणि त्याच्या अधीनस्थ इतर अधिका-यांच्या सेवा अटी व शर्ती विहित केल्याप्रमाणे असतील.

9. संरक्षण अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये आणि कार्ये.—(1) हे संरक्षण अधिकाऱ्यांचे कर्तव्य असेल-

(अ) दंडाधिकार्यांना या कायद्यांतर्गत त्यांची कामे पार पाडण्यासाठी मदत करणे;

(ब) कौटुंबिक हिंसाचाराची तक्रार आल्यानंतर दंडाधिकार्यांकडे घरगुती घटनेचा अहवाल, अशा स्वरूपात आणि विहित पद्धतीने देणे आणि त्याच्या प्रती स्थानिक पोलीस ठाण्याच्या प्रभारी पोलीस अधिकाऱ्याला पाठवणे. ज्यांच्या अधिकारक्षेत्रात घरगुती हिंसाचार केल्याचा आरोप आहे आणि त्या क्षेत्रातील सेवा प्रदात्यांसाठी;

(c) अशा फॉर्ममध्ये आणि विहित केलेल्या पद्धतीने अर्ज करणे न्यायदंडाधिकारी, जर पीडित व्यक्तीची इच्छा असेल तर, संरक्षण आदेश जारी करण्यासाठी दिलासा देण्याचा दावा करणे;

(d) पीडित व्यक्तीला कायदेशीर सेवा प्राधिकरणांतर्गत कायदेशीर मदत पुरवली जाते याची खात्री करणे कायदा, 1987 (1987 चा 39) आणि विहित फॉर्म ज्यामध्ये तक्रार करायची आहे ते मोफत उपलब्ध करा;

(e) न्यायदंडाधिकार्यांच्या अधिकारक्षेत्रातील स्थानिक क्षेत्रात कायदेशीर सहाय्य किंवा समुपदेशन, निवारा गृहे आणि वैद्यकीय सुविधा प्रदान करणाऱ्या सर्व सेवा प्रदात्यांची यादी राखणे;

(फ) पीडित व्यक्तीला आवश्यक असल्यास सुरक्षित निवारागृह उपलब्ध करून देणे आणि पीडित व्यक्तीला निवारागृहात ठेवल्याच्या त्याच्या अहवालाची प्रत पोलीस स्टेशनला पाठवणे आणि ज्या भागात निवारागृह आहे त्या भागात न्यायदंडाधिकारी;

(जी) पीडित व्यक्तीची वैद्यकीय तपासणी करून घेणे, जर तिला शारीरिक दुखापत झाली असेल आणि वैद्यकीय अहवालाची प्रत पोलीस स्टेशनला आणि न्यायदंडाधिकारी यांच्याकडे पाठवा जिथे कौटुंबिक हिंसाचाराचा आरोप आहे;

(h) कलम 20 अंतर्गत आर्थिक सवलतीच्या आदेशाचे पालन केले जाते आणि त्याची अंमलबजावणी केली जाते याची खात्री करण्यासाठी फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 (1974 चा 2) अंतर्गत विहित केलेल्या प्रक्रियेनुसार;

(i) विहित केलेली अशी इतर कर्तव्ये पार पाडणे.

(2) संरक्षण अधिकारी मॅजिस्ट्रेटच्या नियंत्रणाखाली आणि देखरेखीखाली असेल, आणि करेल दंडाधिकारी आणि सरकारने या कायद्याद्वारे किंवा अंतर्गत, त्याच्यावर लादलेली कर्तव्ये पार पाडणे.

10. सेवा प्रदाते.—(1) या निमित्ताने बनवल्या जाणाऱ्या अशा नियमांच्या अधीन, कोणत्याही ऐच्छिक सोसायटी नोंदणी कायदा, 1860 (1860 चा 21) अंतर्गत नोंदणीकृत असोसिएशन किंवा कंपनी कायदा, 1956 (1956 चा 1) अंतर्गत नोंदणीकृत कंपनी किंवा महिलांच्या हक्क आणि हितसंबंधांचे रक्षण करण्याच्या उद्देशाने सध्या अस्तित्वात असलेला इतर कोणताही कायदा कायदेशीर सहाय्य, वैद्यकीय, आर्थिक किंवा इतर सहाय्य प्रदान करणे यासह कोणत्याही कायदेशीर मार्गाने या कायद्याच्या उद्देशांसाठी सेवा प्रदाता म्हणून राज्य सरकारकडे नोंदणी करणे आवश्यक आहे.

(२) पोट-कलम (१) अंतर्गत नोंदणीकृत सेवा प्रदात्याकडे असे अधिकार असतील-

(अ) पीडित व्यक्तीची इच्छा असल्यास घरगुती घटनेचा अहवाल विहित नमुन्यात नोंदवा आणि त्याची एक प्रत मॅजिस्ट्रेट आणि संरक्षण अधिकाऱ्याकडे पाठवा, जिथे घरगुती हिंसाचार झाला होता;

(b) पीडित व्यक्तीची वैद्यकीय तपासणी करा आणि वैद्यकीय अहवालाची प्रत त्यांना पाठवा संरक्षण अधिकारी आणि स्थानिक हद्दीतील पोलीस स्टेशन ज्याच्या हद्दीत घरगुती हिंसाचार झाला;

(c) पीडित व्यक्तीला निवारा गृहात आश्रय दिला गेला आहे याची खात्री करा, तिला आवश्यक असल्यास आणि पीडित व्यक्तीला निवारागृहात ठेवल्याचा अहवाल ज्या स्थानिक हद्दीत घरगुती हिंसाचार झाला त्या पोलीस स्टेशनला पाठवा.

(३) कोणताही खटला, फिर्दाद किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही कोणत्याही सेवा प्रदात्याविरुद्ध किंवा कोणत्याही सेवा प्रदात्याचा सदस्य जो, किंवा जो या कायद्यान्वये कार्य करतो किंवा करण्याचा अभिप्रेत आहे, जे सद्भावनेने केले आहे किंवा करण्याच्या उद्देशाने या कायद्यान्वये अधिकार वापरण्यात किंवा कार्ये पार पाडण्यासाठी घरगुती हिंसाचाराचा प्रतिबंध.

11. सरकारची कर्तव्ये.— केंद्र सरकार आणि प्रत्येक राज्य सरकार, सर्व घेतील याची खात्री करण्यासाठी उपाय -

(a) या कायद्याच्या तरतुदींचा समावेश सार्वजनिक माध्यमांद्वारे व्यापक प्रचार केला जातो टेलिव्हिजन, रेडिओ आणि प्रिंट मीडिया नियमित अंतराने;

(b) केंद्र सरकार आणि राज्य सरकारचे अधिकारी ज्यात पोलीस अधिकारी आणि न्यायिक सेवांच्या सदस्यांना या कायद्याद्वारे संबोधित केलेल्या मुद्द्यांवर वेळोवेळी संवेदना आणि जागरूकता प्रशिक्षण दिले जाते;

(c) संबंधित मंत्रालयांद्वारे प्रदान केलेल्या सेवांमधील प्रभावी समन्वय आणि कौटुंबिक हिंसाचाराच्या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी कायदा, गृह व्यवहार यासह कायदा आणि सुव्यवस्था, आरोग्य आणि मानव संसाधने हाताळणारे विभाग स्थापन केले जातात आणि त्याचा नियतकालिक आढावा घेतला जातो;

(d) अंतर्गत महिलांना सेवा प्रदान करण्याशी संबंधित विविध मंत्रालयांसाठी प्रोटोकॉल न्यायालयांसह हा कायदा तयार करून अंमलात आणला आहे.

प्रकरण IV

रिलीफसचे आदेश प्राप्त करण्यासाठी प्रक्रिया

12. दंडाधिकार्यांकडे अर्ज.—(1) पीडित व्यक्ती किंवा संरक्षण अधिकारी किंवा पीडित व्यक्तीच्या वतीने इतर कोणतीही व्यक्ती या कायद्यांतर्गत एक किंवा अधिक सवलत मिळविण्यासाठी दंडाधिकार्यांकडे अर्ज सादर करू शकते:

परंतु, अशा अर्जावर कोणताही आदेश देण्यापूर्वी, दंडाधिकारी दखल घेतील संरक्षण अधिकारी किंवा सेवा प्रदात्याकडून त्याला प्राप्त झालेल्या कोणत्याही घरगुती घटनेचा अहवाल विचारात घ्या.

(२) पोटकलम (१) अन्वये मागितलेल्या सवलतीमध्ये आदेश जारी करण्यासाठी दिलासा समाविष्ट असू शकतो. प्रतिवादीने केलेल्या घरगुती हिंसाचाराच्या कृत्यांमुळे झालेल्या दुखापतींसाठी नुकसानभरपाई किंवा नुकसान भरपाईसाठी खटला भरण्याच्या अशा व्यक्तीच्या अधिकारावर पूर्वग्रह न ठेवता भरपाई किंवा नुकसान भरपाई:

परंतु, नुकसानभरपाई किंवा नुकसानीच्या कोणत्याही रकमेसाठी कोणत्याही न्यायालयाने पीडित व्यक्तीच्या बाजूने डिक्री जारी केल्यावर, या कायद्याखालील दंडाधिकार्याने दिलेल्या आदेशानुसार देय किंवा देय असलेली रक्कम, जर असेल, तर ती रद्द केली जाईल. अशा डिक्री अंतर्गत देय रकमेच्या विरुद्ध आणि डिक्री, नागरी प्रक्रिया संहिता, 1908 (1908 चा 5) मध्ये काहीही समाविष्ट असले तरीही, किंवा सध्या लागू असलेला इतर कोणताही कायदा, शिल्लक रकमेसाठी अंमलात आणण्यायोग्य असेल, जर असेल तर, अशा सेट ऑफ नंतर सोडले.

(३) पोट-कलम (१) अंतर्गत येणारा प्रत्येक अर्ज अशा स्वरूपात असेल आणि त्यात मे प्रमाणे तपशील असतील विहित किंवा शक्य तितक्या शक्य असेल.

(4) न्यायदंडाधिकारी सुनावणीची पहिली तारीख निश्चित करील, जी न्यायालयाकडून अर्ज प्राप्त झाल्यापासून तीन दिवसांपेक्षा जास्त नसेल.

(५) दंडाधिकारी पोट-कलम (१) अंतर्गत केलेला प्रत्येक अर्ज त्याच्या पहिल्या सुनावणीच्या तारखेपासून साठ दिवसांच्या आत निकाली काढण्याचा प्रयत्न करील.

13. नोटीसची सेवा.—(1) कलम 12 अंतर्गत निश्चित केलेल्या सुनावणीच्या तारखेची नोटीस दंडाधिकार्याने संरक्षण अधिकार्याला दिली जाईल, जो ती प्रतिवादीवर विहित केलेल्या मार्गाने पूर्ण करून देईल, आणि मॅजिस्ट्रेटच्या निर्देशानुसार जास्तीत जास्त दोन दिवसांच्या आत किंवा मॅजिस्ट्रेटने त्याच्या पावतीच्या तारखेपासून परवानगी दिल्याप्रमाणे आणखी वाजवी वेळेचे इतर कोणतीही व्यक्ती.

(२) संरक्षण अधिकार्याने शक्य तितक्या फॉर्ममध्ये केलेल्या नोटीसच्या सेवेची घोषणा विहित हा असा पुरावा असेल की अशी नोटीस प्रतिवादीला आणि दंडाधिकार्याने निर्देशित केल्यानुसार इतर कोणत्याही व्यक्तीला बजावण्यात आली होती, जोपर्यंत उलट सिद्ध होत नाही.

14. समुपदेशन.—(1) दंडाधिकारी, या कायद्यांतर्गत कार्यवाहीच्या कोणत्याही टप्प्यावर, प्रतिवादी किंवा पीडित व्यक्तीला, एकट्याने किंवा संयुक्तपणे, एखाद्या सदस्यासोबत समुपदेशन करण्यासाठी निर्देशित करू शकतात.

सेवा प्रदाता ज्यांच्याकडे अशी पात्रता आणि समुपदेशनाचा अनुभव आहे.

(२) उपकलम (१) अन्वये दंडाधिकार्याने कोणतेही निर्देश जारी केले असल्यास, तो दोन महिन्यांपेक्षा जास्त नसलेल्या कालावधीत प्रकरणाच्या सुनावणीची पुढील तारीख निश्चित करेल.

15. कल्याण तज्ज्ञांची मदत.— या कायदांतर्गत कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये दंडाधिकारी अशा व्यक्तीच्या सेवा सुरक्षित करू शकतात, शक्यतो स्त्री, पीडित व्यक्तीशी संबंधित असो किंवा नसो, कौटुंबिक कल्याणाचा प्रसार करण्यात गुंतलेल्या व्यक्तीसह त्याला योग्य वाटेल. , त्याची कार्ये पार पाडण्यासाठी त्याला मदत करण्याच्या हेतूने.

16. कॅमेऱ्यात होणारी कार्यवाही. — दंडाधिकार्यांनी विचार केल्यास केस म्हणून वॉरंट, आणि कार्यवाहीतील कोणत्याही पक्षाची इच्छा असल्यास, तो या कायद्याखालील कार्यवाही कॅमेऱ्यामध्ये करू शकतो.

17. सामायिक कुटुंबात राहण्याचा अधिकार.—(1) इतर कोणत्याही घरात काहीही असले तरीही सध्याच्या काळासाठी लागू असलेल्या कायदानुसार, घरगुती नातेसंबंधातील प्रत्येक स्त्रीला सामायिक कुटुंबात राहण्याचा अधिकार असेल, मग तिला त्यामध्ये कोणताही अधिकार, पदवी किंवा फायदेशीर हित असो वा नसो.

(२) पीडित व्यक्तीला सामायिक घरातून किंवा त्याच्या कोणत्याही भागातून बाहेर काढले जाणार नाही किंवा वगळले जाणार नाही. कायद्याने स्थापित केलेल्या प्रक्रियेनुसार प्रतिवादीद्वारे जतन करा.

18. संरक्षण आदेश.— दंडाधिकारी, पीडित व्यक्तीला आणि प्रतिवादीला सुनावणीची संधी दिल्यानंतर आणि कौटुंबिक हिंसाचार घडला आहे किंवा होण्याची शक्यता आहे याबद्दल प्रथमदर्शनी समाधान दिल्यानंतर, त्याच्या बाजूने संरक्षण आदेश पारित करू शकतो. पीडित व्यक्ती आणि प्रतिवादीला यापासून प्रतिबंधित करा-

(अ) घरगुती हिंसाचाराचे कोणतेही कृत्य करणे;

(b) घरगुती हिंसाचाराच्या कृत्यांमध्ये मदत करणे किंवा प्रोत्साहन देणे;

(c) पीडित व्यक्तीच्या नोकरीच्या ठिकाणी प्रवेश करणे किंवा, जर पीडित व्यक्ती असेल तर बालक, तिची शाळा किंवा पीडित व्यक्ती वारंवार येणारे इतर कोणतेही ठिकाण;

(d) पीडित व्यक्तीशी, कोणत्याही स्वरूपात, कोणत्याही स्वरूपात संवाद साधण्याचा प्रयत्न करणे, यासह वैयक्तिक, तोंडी किंवा लेखी किंवा इलेक्ट्रॉनिक किंवा दूरध्वनी संपर्क;

(ई) कोणतीही मालमत्ता, चालवलेले बँक लॉकर किंवा बँक खाती, दोन्ही पक्षांनी वापरलेली किंवा धारण केलेली किंवा उपभोगलेली बँक खाती, पीडित व्यक्ती आणि प्रतिवादी यांनी संयुक्तपणे किंवा प्रतिवादीने एकट्याने, तिच्या स्त्रीधन किंवा पक्षांनी संयुक्तपणे ठेवलेल्या इतर कोणत्याही मालमत्तेसह. किंवा मॅजिस्ट्रेटच्या रजेशिवाय त्यांच्याद्वारे स्वतंत्रपणे;

(f) आश्रित, इतर नातेवाईक किंवा पीडित व्यक्तींना हिंसाचार घडवून आणणे घरगुती हिंसाचारापासून व्यक्तीची मदत;

(g) संरक्षण आदेशात नमूद केल्याप्रमाणे इतर कोणतीही कृती करणे.

१९. निवासी आदेश.—(१) कलम १२ च्या पोटकलम (१) अन्वये अर्ज निकाली काढताना, दंडाधिकारी, कौटुंबिक हिंसाचार झाल्याबद्दल समाधानी झाल्यावर, निवासी आदेश पारित करू शकतात-

(अ) प्रतिवादीला विल्हेवाट लावण्यापासून किंवा इतर कोणत्याही प्रकारे त्रास देण्यापासून प्रतिबंधित करणे सामायिक कुटुंबातील पीडित व्यक्तीचा ताबा, प्रतिवादीचे सामायिक कुटुंबात कायदेशीर किंवा न्याय्य स्वारस्य आहे किंवा नाही;

(b) प्रतिवादीला स्वतःला सामायिक घरातून काढून टाकण्याचे निर्देश देणे;

(c) प्रतिवादी किंवा त्याच्या नातेवाईकांना सामायिक केलेल्या कोणत्याही भागामध्ये प्रवेश करण्यापासून प्रतिबंधित करणे ज्या कुटुंबात पीडित व्यक्ती राहते;

(d) सामायिक कुटुंबापासून दूर जाण्यापासून किंवा विल्हेवाट लावण्यापासून प्रतिवादीला प्रतिबंधित करणे किंवा समान encumbering;

(इ) प्रतिवादीला सामायिक कुटुंबातील त्याच्या अधिकारांचा त्याग करण्यापासून प्रतिबंधित करणे मॅजिस्ट्रेटची रजा; किंवा

(f) पीडितांसाठी समान पातळीवरील पर्यायी निवासस्थान सुरक्षित करण्यासाठी प्रतिवादीला निर्देश देणे सामायिक कुटुंबात तिच्याद्वारे उपभोगलेली व्यक्ती किंवा परिस्थितीनुसार आवश्यक असल्यास, त्यासाठी भाडे देणे;

परंतु, खंड (ब) अन्वये कोणताही आदेश स्त्री असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीविरुद्ध पारित केला जाणार नाही.

(२) दंडाधिकारी कोणत्याही अतिरिक्त अटी लादू शकतो किंवा पीडित व्यक्तीच्या किंवा अशा पीडित व्यक्तीच्या कोणत्याही मुलाच्या सुरक्षेसाठी किंवा सुरक्षा प्रदान करण्यासाठी त्याला वाजवीपणे आवश्यक वाटेल अशी कोणतीही दिशा देऊ शकेल.

(३) दंडाधिकारी प्रतिवादीकडून, जामीनदारासह किंवा त्याशिवाय, एक बॉँड अंमलात आणण्याची मागणी करू शकतात. घरगुती हिंसाचारास प्रतिबंध करणे.

(४) पोटकलम (३) अंतर्गत दिलेला आदेश हा फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २) च्या अध्याय VIII अंतर्गत आदेश मानला जाईल आणि त्यानुसार कारवाई केली जाईल.

(५) पोटकलम (१), उपकलम (२) किंवा उपकलम (३) अंतर्गत आदेश देताना, न्यायालय नजीकच्या पोलीस ठाण्याच्या प्रभारी अधिकाऱ्याला संरक्षण देण्याचे निर्देश देऊ शकते. पीडित व्यक्तीला किंवा आदेशाच्या अंमलबजावणीमध्ये तिला किंवा तिच्या वतीने अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीला मदत करण्यासाठी.

(६) पोटकलम (१) अन्वये आदेश देताना, दंडाधिकारी प्रतिवादीवर लादू शकतात पक्षांच्या आर्थिक गरजा आणि संसाधनांचा विचार करून भाडे आणि इतर देयके भरण्याशी संबंधित दायित्वे.

(७) दंडाधिकारी ज्याच्या अधिकारक्षेत्रातील पोलीस ठाण्याच्या प्रभारी अधिकाऱ्याला निर्देश देऊ शकतात संरक्षण आदेशाच्या अंमलबजावणीसाठी मदत करण्यासाठी दंडाधिकार्यांशी संपर्क साधण्यात आला आहे.

(८) दंडाधिकारी प्रतिवादीला पीडित व्यक्तीच्या ताब्यात परत जाण्यासाठी निर्देश देऊ शकतात स्त्रीधन किंवा इतर कोणतीही मालमत्ता किंवा मौल्यवान सुरक्षा ज्यासाठी ती पात्र आहे.

२०. आर्थिक सवलत.—(१) कलम १२ च्या पोटकलम (१) अन्वये अर्ज निकाली काढताना, दंडाधिकारी प्रतिवादीला पीडित व्यक्ती आणि कोणत्याही बालकाला झालेला खर्च आणि झालेल्या नुकसानाची पूर्तता करण्यासाठी आर्थिक सवलत देण्याचे निर्देश देऊ शकतात. कौटुंबिक हिंसाचाराचा परिणाम म्हणून पीडित व्यक्तीची आणि अशा मदतीमध्ये समाविष्ट असू शकते, परंतु इतकेच मर्यादित नाही,

(अ) कमाईचे नुकसान;

(ब) वैद्यकीय खर्च;

(c) कोणत्याही मालमत्तेचा नाश, नुकसान किंवा नियंत्रणातून काढून टाकल्यामुळे झालेले नुकसान व्यथित व्यक्ती; आणि

(d) पीडित व्यक्तीची तसेच तिच्या मुलांची देखभाल, जर असेल तर, ऑर्डरसह फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २) च्या कलम १२५ अंतर्गत किंवा सध्या लागू असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या अंतर्गत किंवा त्याव्यतिरिक्त.

(२) या कलमाखाली दिलेली आर्थिक सवलत पुरेशी, न्याय्य आणि वाजवी असेल आणि पीडित व्यक्तीच्या जीवनमानाशी सुसंगत.

(३) दंडाधिकार्यांना योग्य एकरकमी किंवा मासिक देयकाचा आदेश देण्याचा अधिकार असेल देखभालीची देयके, केसचे स्वरूप आणि परिस्थितीनुसार आवश्यक असू शकते.

(४) दंडाधिकारी पोट-कलम (१) अंतर्गत केलेल्या आर्थिक मदतीच्या आदेशाची प्रत अर्जातील पक्षकारांना आणि प्रतिवादी ज्यांच्या अधिकारक्षेत्रात राहतो त्या स्थानिक हद्दीतील पोलीस स्टेशनच्या प्रभारी यांना पाठवेल.

(५) प्रतिवादीने पीडित व्यक्तीला दिलेली आर्थिक मदत या कालावधीत भरावी लागेल उप-कलम (१) अंतर्गत क्रमाने निर्दिष्ट .

(६) उप-कलम (१) अन्वये दिलेल्या आदेशानुसार पेमेंट करण्यात प्रतिवादीच्या अयशस्वी झाल्यानंतर, दंडाधिकारी नियोक्ता किंवा प्रतिवादीच्या कर्जदाराला, पीडित व्यक्तीला थेट पैसे देण्याचे निर्देश देऊ शकतात किंवा प्रतिवादीच्या क्रेडिटमुळे किंवा जमा झालेल्या वेतनाचा किंवा पगाराचा किंवा कर्जाचा एक भाग न्यायालयात जमा करा, जी रक्कम प्रतिवादीद्वारे देय आर्थिक सवलतीमध्ये समायोजित केली जाऊ शकते.

२१. कोठडीचे आदेश.-सध्या इतर कोणत्याही कायद्यात काहीही समाविष्ट असले तरीही दंडाधिकारी, संरक्षण आदेश किंवा या कायद्यांतर्गत इतर कोणत्याही सवलतीसाठी अर्जाच्या सुनावणीच्या कोणत्याही टप्प्यावर, पीडित व्यक्तीला किंवा तिच्या वतीने अर्ज करणाऱ्या व्यक्तीला कोणत्याही बालकाचा किंवा मुलांचा तात्पुरता ताबा देऊ शकेल आणि निर्दिष्ट करू शकेल, जर आवश्यक, अशा मुलाच्या किंवा मुलांच्या भेटीसाठी प्रतिवादीद्वारे व्यवस्था:

परंतु, दंडाधिकार्याचे असे मत असेल की प्रतिवादीची कोणतीही भेट मुलाच्या किंवा मुलांच्या हितासाठी हानिकारक असेल, तर दंडाधिकारी अशा भेटीस परवानगी देण्यास नकार देतील.

22. भरपाईचे आदेश.— या कायद्यांतर्गत दिल्या जाणाऱ्या इतर सवलतींव्यतिरिक्त, पीडित व्यक्तीने केलेल्या अर्जावर दंडाधिकारी, प्रतिवादीने केलेल्या कौटुंबिक हिंसाचाराच्या कृत्यांमुळे झालेल्या मानसिक छळ आणि भावनिक त्रासासह, नुकसान भरपाई आणि नुकसान भरपाई देण्याचे निर्देश देणारा आदेश पारित करू शकतात.

23. अंतरिम आणि तत्पूर्वी आदेश देण्याचे अधिकार.— (1) या कायद्यान्वये त्याच्यासमोरच्या कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये, दंडाधिकारी त्याला न्याय्य व योग्य वाटेल असा अंतरिम आदेश पारित करू शकतो.

(2) जर दंडाधिकारी समाधानी असेल की अर्ज प्रथमदर्शनी खुलासा करतो की प्रतिवादी आहे कौटुंबिक हिंसाचाराचे कृत्य केले आहे, किंवा केले आहे किंवा प्रतिवादीने घरगुती हिंसाचाराचे कृत्य केले आहे अशी शक्यता आहे, तो प्रतिज्ञापत्राच्या आधारावर, विहित केल्याप्रमाणे, अशा स्वरूपातील एक तत्सम आदेश देऊ शकतो. कलम 18, कलम 19, कलम 20, कलम 21 किंवा जशास तसे, कलम 22 अंतर्गत पीडित व्यक्ती प्रतिवादीविरुद्ध.

24. न्यायालयाला आदेशाच्या प्रती मोफत देणे.— दंडाधिकारी, त्याच्याकडे असलेल्या सर्व प्रकरणांमध्ये. या कायद्यांतर्गत कोणताही आदेश पारित केला, असा आदेश दिला की अशा आदेशाची प्रत, अर्जातील पक्षकारांना, दंडाधिकार्यांशी संपर्क साधण्यात आलेल्या अधिकारक्षेत्रातील पोलीस ठाण्याचे प्रभारी पोलीस अधिकारी, यांना मोफत देण्यात येईल. आणि न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्राच्या स्थानिक मयदित असलेल्या कोणत्याही सेवा प्रदात्याने आणि कोणत्याही सेवा प्रदात्याने घरगुती घटनेचा अहवाल नोंदविला असल्यास, त्या सेवा प्रदात्याकडे.

25. आदेशांचा कालावधी आणि बदल.—(1) कलम 18 अंतर्गत केलेला संरक्षण आदेश यात असेल जोपर्यंत पीडित व्यक्ती डिस्चार्जसाठी अर्ज करत नाही तोपर्यंत सक्ती करा.

(2) जर दंडाधिकारी, पीडित व्यक्तीकडून किंवा प्रतिवादीकडून अर्ज मिळाल्यावर, या कायद्यांतर्गत केलेल्या कोणत्याही आदेशामध्ये बदल, फेरफार किंवा रद्द करणे आवश्यक असलेल्या परिस्थितीत बदल झाल्याचे समाधानी असल्यास, तो कारणांसाठी त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे असा आदेश लिखित स्वरूपात नोंदविला जाईल.

26. इतर खटल्यांमध्ये आणि कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये दिलासा.—(1) कलम 18, 19, 20, 21 आणि 22 अंतर्गत उपलब्ध असलेली कोणतीही सवलत दिवाणी न्यायालय, कौटुंबिक न्यायालय किंवा फौजदारी न्यायालयासमोर, कोणत्याही कायदेशीर प्रक्रियेमध्ये देखील मागितली जाऊ शकते, ज्यामुळे प्रभावित होते. हा कायदा सुरू होण्यापूर्वी किंवा नंतर अशी कार्यवाही सुरू करण्यात आली होती की नाही हे पीडित व्यक्ती आणि प्रतिवादी.

(2) उप-कलम (१) मध्ये संदर्भित कोणतीही सवलत इतर कोणत्याही व्यतिरिक्त आणि सोबत मागितली जाऊ शकते पीडित व्यक्ती दिवाणी किंवा फौजदारी न्यायालयासमोर अशा खटल्यात किंवा कायदेशीर कार्यवाहीसाठी मागणी करू शकते.

(3) एखाद्या व्यतिरिक्त इतर कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये पीडित व्यक्तीला कोणताही दिलासा मिळाला असेल तर या कायद्यांतर्गत कार्यवाही करताना, ती दंडाधिकार्यांना अशा सवलतीच्या अनुदानाची माहिती देण्यास बांधील असेल.

27. अधिकार क्षेत्र.—(1) प्रथम श्रेणी किंवा महानगर न्यायदंडाधिकारी यांचे न्यायालय न्यायदंडाधिकारी, यथास्थिती, स्थानिक मयदित-

(अ) पीडित व्यक्ती कायमची किंवा तात्पुरती राहते किंवा व्यवसाय करते किंवा कार्यरत किंवा

(ब) प्रतिवादी राहतो किंवा व्यवसाय करतो किंवा नोकरी करतो; किंवा

(c) कारवाईचे कारण उद्भवले आहे, संरक्षण आदेश देण्यासाठी सक्षम न्यायालय असेल आणि या कायद्याखालील इतर आदेश आणि या कायद्यांतर्गत गुन्ह्यांचा प्रयत्न करणे.

(२) या कायद्यान्वये दिलेला कोणताही आदेश संपूर्ण भारतात लागू होईल.

28. प्रक्रिया.—(1) या कायद्यात अन्यथा प्रदान केल्याप्रमाणे, कलम 12, 18, 19, 20, 21, 22 आणि 23 अंतर्गत सर्व कार्यवाही आणि कलम 31 अंतर्गत गुन्हे फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या तरतुदीद्वारे नियंत्रित केले जातील. , 1973 (1974 पैकी 2).

(२) उप-कलम (1) मधील कोणतीही गोष्ट कलम 12 अंतर्गत किंवा कलम 23 च्या उप-कलम (2) अंतर्गत अर्ज निकाली काढण्यासाठी स्वतःची प्रक्रिया मांडण्यापासून न्यायालयाला प्रतिबंध करणार नाही .

29. अपील.— दंडाधिकार्याने पीडित व्यक्ती किंवा प्रतिवादीला, यथास्थिती, यापैकी जे नंतरचे असेल, न्यायदंडाधिकार्यांनी दिलेला आदेश बजावला त्या तारखेपासून तीस दिवसांच्या आत सत्र न्यायालयात अपील केले जाईल.

प्रकरण V

विविध

30. संरक्षण अधिकारी आणि सेवा प्रदात्यांचे सदस्य सार्वजनिक सेवक असतील.— संरक्षण अधिकारी आणि सेवा प्रदात्यांच्या सदस्यांना, या कायद्याच्या कोणत्याही तरतुदी किंवा त्याखाली बनवलेले कोणतेही नियम किंवा आदेश यांच्या अनुषंगाने कृती करताना किंवा कार्य करण्याचा अभिप्राय असताना, भारतीय दंड संहिता (45) च्या कलम 21 च्या अर्थानुसार लोकसेवक असल्याचे मानले जाईल. 1860 च्या).

31. प्रतिवादीद्वारे संरक्षण आदेशाचा भंग केल्याबद्दल दंड.—(1) प्रतिवादीकडून संरक्षण आदेशाचा किंवा अंतरिम संरक्षण आदेशाचा भंग हा या कायद्यान्वये गुन्हा असेल आणि त्याला एका मुदतीसाठी कोणत्याही वर्णनाच्या कारावासाची शिक्षा होईल. जो एक वर्षापर्यंत वाढू शकतो, किंवा वीस हजार रुपयांपर्यंत वाढू शकेल असा दंड, किंवा दोन्ही.

(२) पोटकलम (१) अन्वये गुन्हाचा खटला यथावकाश न्यायदंडाधिकार्यांकडून चालवला जाईल ज्याने आदेश पारित केला, ज्याचा भंग आरोपीकडून झाल्याचा आरोप आहे.

(३) उप-कलम (१) अंतर्गत आरोप निश्चित करताना, दंडाधिकारी भारतीय दंड संहिता (१८६० चा ४५) कलम ४९८अ किंवा त्या संहितेच्या इतर कोणत्याही तरतुदी किंवा हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१ (२८) अंतर्गत शुल्क आकारू शकतात. 1961), यथास्थिती, जर वस्तुस्थिती त्या तरतुदीनुसार गुन्हा केल्याचा खुलासा करते.

३२. संज्ञान आणि पुरावा.—(१) फौजदारी संहितेत काहीही असले तरी प्रक्रिया, 1973 (1974 चा 2), कलम 31 च्या पोटकलम (1) अंतर्गत गुन्हा दखलपात्र आणि अजामीनपात्र असेल.

(२) पीडित व्यक्तीच्या एकमेव साक्षीवर, न्यायालय असा निष्कर्ष काढू शकेल की अंतर्गत गुन्हा कलम 31 चे पोटकलम (1) आरोपींनी केले आहे.

33. संरक्षण अधिकार्याने कर्तव्य न बजावल्यास दंड.— कोणताही संरक्षण अधिकारी अपयशी ठरल्यास किंवा कोणत्याही पुरेशा कारणांशिवाय संरक्षण आदेशात दंडाधिकार्याने निर्देशित केल्याप्रमाणे आपली कर्तव्ये पार पाडण्यास नकार दिल्यास, त्याला एक वर्षापर्यंत वाढू शकेल अशा मुदतीसाठी, किंवा वीस हजार रुपयांपर्यंत वाढू शकेल अशा कोणत्याही एका वर्णनाच्या कारावासाची शिक्षा होईल, किंवा दोन्ही सह.

34. संरक्षण अधिकार्याने केलेल्या गुन्हाची दखल.— कोणताही खटला किंवा इतर कायदेशीर कारवाई नाही राज्य सरकारच्या पूर्वीच्या मंजूरीने किंवा या निमित्ताने प्राधिकृत केलेल्या अधिकार्याने तक्रार दाखल केल्याशिवाय संरक्षण अधिकार्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाईल.

35. सद्भावनेने केलेल्या कारवाईचे संरक्षण.— कोणताही खटला, खटला किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही होणार नाही या कायद्याच्या अंतर्गत किंवा त्याखाली केलेल्या कोणत्याही नियम किंवा आदेशाच्या अंतर्गत सद्भावनेने केलेल्या किंवा करण्याच्या हेतूने केलेल्या कोणत्याही नुकसानीमुळे किंवा होऊ शकल्याबद्दल संरक्षण अधिकार्याविरुद्ध खोटे बोलणे.

36. इतर कोणत्याही कायद्याचा अवमान करू नये.— या कायद्याच्या तरतुदी सध्या अंमलात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या तरतुदींच्या व्यतिरिक्त असतील आणि नसतील.

37. केंद्र सरकारचा नियम बनविण्याचा अधिकार.—(1) केंद्र सरकार, द्वारे अधिसूचना, या कायद्यातील तरतुदी पार पाडण्यासाठी नियम बनवणे.

(2) विशेषतः, आणि पूर्वागामी शक्तीच्या सामान्यतेला पूर्वग्रह न ठेवता, असे नियम लागू शकतात खालीलपैकी सर्व किंवा कोणत्याही बाबींसाठी तरतूद करा, म्हणजे:-

(अ) कलम 8 च्या पोट-कलम (2) अंतर्गत संरक्षण अधिकार्याकडे असलेली पात्रता आणि अनुभव ;

(b) संरक्षण अधिकारी आणि इतर अधिकार्यांच्या सेवा अटी व शर्ती कलम 8 च्या उप-कलम (3) अंतर्गत त्याच्या अधीनस्थ ;

(c) च्या खंड (b) अंतर्गत घरगुती घटनेचा अहवाल ज्या फॉर्म आणि पद्धतीने बनवला जाऊ शकतो कलम 9 चे उप-कलम (1) ;

(d) फॉर्म आणि ज्या पद्धतीने संरक्षण आदेशासाठी अर्ज केला जाऊ शकतो कलम 9 च्या पोटकलम (1) च्या कलम (क) अंतर्गत दंडाधिकारी ;

(ई) कलम 9 च्या उप-कलम (1) च्या खंड (डी) अंतर्गत ज्या फॉर्ममध्ये तक्रार दाखल करायची आहे ;

(f) कलम 9 च्या उप-कलम (1) च्या खंड (i) अंतर्गत संरक्षण अधिकाऱ्याने पार पाडली जाणारी इतर कर्तव्ये ;

(g) कलम 10 च्या पोट-कलम (1) अंतर्गत सेवा प्रदात्यांच्या नोंदणीचे नियमन करणारे नियम ;

(h) ज्या फॉर्ममध्ये कलम 12 च्या उप-कलम (1) अंतर्गत या अंतर्गत दिलासा मागणारा अर्ज कायदा केला जाऊ शकतो आणि अशा अर्जांमध्ये त्या कलमाच्या उप-कलम (3) अंतर्गत ज्या तपशीलांचा समावेश असेल ;

(i) कलम 13 च्या उप-कलम (1) अंतर्गत नोटीस बजावण्याचे साधन ;

(j) कलम 13 च्या उप-कलम (2) अंतर्गत संरक्षण अधिकाऱ्याने करावयाच्या नोटीसच्या सेवेच्या घोषणेचे स्वरूप ;

(k) सेवा प्रदात्यांच्या सदस्याने समुपदेशनातील पात्रता आणि अनुभव कलम 14 च्या उप-कलम (1) अंतर्गत ताब्यात ;

(l) ज्या फॉर्ममध्ये पीडित व्यक्तीने पोटकलम (2) अंतर्गत प्रतिज्ञापत्र दाखल केले जाऊ शकते कलम २३;

(m) इतर कोणतीही बाब जी विहित केलेली किंवा असू शकते.

(३) या कायद्यांतर्गत बनवलेला प्रत्येक नियम संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर, तो बनवल्यानंतर, ते अधिवेशन चालू असताना, एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी, ज्यामध्ये एका अधिवेशनात समाविष्ट असू शकते किंवा ठेवला जाईल. सलग दोन किंवा अधिक सत्रांमध्ये, आणि जर, सत्र संपण्यापूर्वी लगेचच सत्र संपण्यापूर्वी किंवा वरील सत्रानंतर, दोन्ही सभागृहे नियमात कोणताही बदल करण्यास सहमत असतील किंवा दोन्ही सभागृहे सहमत असतील की नियम केला जाऊ नये, नियम त्यानंतर केवळ अशा सुधारित स्वरूपातच प्रभाव पडेल किंवा कोणत्याही परिस्थितीत परिणाम होणार नाही; त्यामुळे, तथापि, असा कोणताही फेरबदल किंवा रद्द करणे हे त्या नियमांतर्गत पूर्वी केलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या वैधतेला पूर्वग्रह न ठेवता असेल.